FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Ex quib. causis infa. irro. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

ſi quia ſing.eſt.Secundò fallit in his quæ ſunt notoria facti permanentis.vt.in l.ij.circa fi.ff.de pœnis.& in l.j.cum ibi no.j. qui & aduer.quos.Et ideo ſi ex vulnere remanſit cicatrix cũm illa poſſit videri ad oculum,non expedit ꝙ qui pro vulnere agit ad pœnam propter circatricẽ,habeat neceſſe illam ꝓbare:quia notoria eſt,& iudex poteſt ſupplere de facto,ſubijciendo rem oculis.Similiter ſi producatur decretũ alicuius iudicis ordinarij nõ eſt neceſſarium probari ꝙ ille ſit iudex vel poteſtas:quia iuriſdictio ordinaria eſt notoria facti permanentis.vt no.in d.l.j.qui & aduerſus quos.Tertiò fallit qñ proceditur contra abſentem,& poteſt perueniri ad ſententiam diffinitiuam.nã põt iudex perquirere veritatem pro abſente,& inducere teſtes.per l.ampliorẽ in princ.j.de appel.& per auth.qui ſemel.quomodo & qñ iud.ibi dũ dicit iudex perquiſita veritate &c.ſecũdũ Bar.& Bal.hic & in d.l.ampliorem.videtur hoc limitare.qñ eſſet abſens ex iuſta cauſa:puta reipublicæ:aliàs dicit.ipſe ꝙ iudex poteſt supplere pro abſente in his quæ producta ſunt corã eo vel facta, vt inſpiciat an faciant ꝓ eo:ſed non poteſt inducere nouas probationes,vel noua inſtrumẽta à ſeipſo.Tene menti hanc limitationẽ. Vltimò fallit,qñ tendit ad vtilitatem publicam.vt l.quos prohibet.ff.de poſtul.ideo poteſt iudex ex officio ſuo etiam parte nõ petente repellere bannitum ab agendo.ſi ſtatutum prohibet bãnitum audiri:quia hoc fit propter publicam vtilitatem.vt in d.l.quos prohibet.Cætera dic vt per Bar.in d.§.hoc autẽ iudicium.

Ex quib.cauſis infa.irro. *Rubrica.*

Quæro hic qd differt iſte titu.ab.alio.quẽ habemus in tribus libris.C.de infami.Rñ.iſte tractat de cauſis ex quibus quis efficitur infamis.Ille de effectu infamiæ:quæ repellit à dignitate.& etiam ab officijs publicis. l.ij.§.miles.& ibi no.ff.eo.& adde qñ infamia eſt ſumma,vt in quibuſdam caſibus,qui habentur in l.j.§.remouet.ff.de poſtu.& habetur per glo.ea.l.§.ait prætor.ver.hoc edicto.aliquando non ita magna.vt ibi no.

LEX. I.

1 INfamiæ.† Miſſus in carcere vel in vinculis cauſa maleficij inquirendi,non efficitur infamis.h.d.Secus ſi in pœnam.vt ſi fuit cõdemnatus ad carceres perpetuos ꝓpter eius delictum;vel etiam ad tempus.nam efficitur infamis ex genere pœnæ: ſicut propter ſtellionatum.vt l.ictus.ff.eo.licet de ſe nõ eſſet delictum famoſum.Si ergo producitur aliquis contra me in teſtem:& ego abijcio ꝙ non eſt habilis:quia eſt infamis,cum ſemel fuerit captus pro maleficio:puta pro furto,& ſtetit in carceribus per plures menſes,& fortè fuit tortus,ſi non fuit repertum maleficium, & propter hoc fuit relaxatus,non procedit exceptio mea per hanc l.& per.l.nullam.j.eo.

1 Damnatus de publico crimine, eſt infamis indiſtinctè:ſed damnatus de priuato crimine non eſt infamis,niſi in tribus:ſcilicet actione furti,ui bonorum rap.& iniuriarum.

3 Publicani ſi exigant à tranſeuntibus ultra quàm debeant ad quid teneãtur?

LEX. II.

1 NEque furti.† Damnatus de actione in factũ ex edicto de publicanis,non effi-
2 citur infamis.h.d.† Præmitte ꝙ dãnatus de publico
a crimine ᵃ indiſtinctè,eſt infamis. vt in l.infamen.de publ.iud.Sed dãnatus de priuato crimine,non eſt infamis. niſi in tribus:ſcilicet in act.furti.vi bo.rap.& iniur.vt.l.j.ff. eod. titu.
3 † Item præmitte ꝙ contra publicanos emanauit edictum prætoris,quo cauetur ꝙ ſi exigant à tranſeuntibus vltra quã debeant: teneantur reſtituere duplum per actionẽ in factũ.vt per totũ tit. de publicanis.cõtra quos etiã datur actio furti,ſi contra voluntatẽ trãſeũtis indebitè rem ſuam arripiãt.vt.l.etiam.j.de fur. Dubitat ergo ſi fuit actũ cõtra publicanũ ad duplum,an ſit infamis & dicitur ꝙ nõ:quia non eſt cõdẽnatus de crimine publico peculatus.ꝙ eſt crimẽ publicũ:qñ officialis extorquet pecunias publicas:nec etiã de crimine priuato famoſo:quia non act.fur. nec vi bo.rap.ſed act.in factũ deſcẽdẽte ex illo delicto.Nec obſt.l.etiam.ſ.alle.quia ibi qñ parte inuita rem ſuam aufert:tũc eñ cõmittit furtũ.ꝙ eſt cõtrectatio rei alienæ cõtra voluntatẽ dñi. ſed hoc ſoluit ſponte inductus falſa ſuggeſtione à publicano. vnde furtum non committit.

a ❡Dãnat⁹ de publico crimine. Adde. l.j.ff.de infa.glo. in c.multũ.ij.q.j. Car. in c.at ſi clerici.in fi. vlti.col.de iu.Paul. de caſt.conſi.lix.

2 Iudici permiſſum eſt ex iuſta cauſa,& ante ſententiam minuere uel augere pœnas,& ſi ſine iuſta cauſa minuit.punitur illa pœna quam debuiſſet imponere.& nu.8.

3 Gratia facta in uno,non extenditur ad aliud,ſi eſt mera gratia.

4 Cauſæ propter quas poteſt minui pœna delicti.& nume.2.& 5.

5 An etiam ſint iuſtæ cauſæ minuendi pœnas ſtatutorum?

Statutum quod qui aliquem occiderit decapitetur, & aliquis proijciendo lapidem, & non credens aliquem occidere.occidit,non debet decapitari.

6 Si iudex apponat hanc clauſulam in ſententia,quòd ſi ſit lata in minori uel maiori pœna quàm lex uel ſtatutum dicat,quòd ex nunc reducit eam ad pœnam à lege ſtatutam:& ſi impoſuit minorem pœnam,quod non cenſeatur cum infamia diſpenſatum.

7 Poſtquam iudex aliquem condemnauit ad certam pœnam,non poteſt poſt ſentẽtiam illã tollere,uel minuere,& ſi pronuntiauit illum deliquiſſe,nec aliquam pœnam impoſuit,non eſt in eius poteſtate eam imponere.

8 In criminalibus non requiritur concluſio libelli:ſed in ciuilibus ſecus.

LEX. III.

1 ET ſi ſeuerior.† Si pœna maleficij (cauſa cognita)fuerit per ſententiam diminutam:infamia videtur eſſe remiſſa.h.d.ſecundũ Bar.Sic etiam econuerſo ſi fuerit aucta . etiam ſine cauſæ cognitione,cenſetur cũ infamia diſpenſatum.vt l.quid ergo §.pœna grauior.ff.eo.& j.l.proxi.ſecundũ vnã lect.& qualiter intelligatur ibi dicam.Præmitte qđ ſi lex pro aliquo crimine publico imponit pœnam temporalem,quod etiam tranſacto illo tẽpore: & ſic pœna finita nihilominus cõdẽnatus remanet infamis quia licet pœna ſit temporalis:infamia tamen quæ infigiť oſsibus non eſt propriè pœna maleficij: ſed ſequella ipſius pœnæ remanet perpetua.vt j.eo.l.ad tẽpus.& quod eſt verum quãdo cõdemnato imponitur illa pœna quã lex ſtatuit in illo crimine:ſed ſi lex ſtatuat maiorem pœnam perpetuam , vel etiam maioris temporis.& iudex ex iuſta cauſa motus imponit pœnã temporalem,vel minoris tẽporis:tũc illa infamia durat quouſq; durat tp̃s pœnæ:ſed ipſo finito finitur ipſo iure:quia ſicut illa eſt iuſta cauſa minuendi pœnam maleficij.ita etiam faciendo finiri
2 infamiam:quæ eſt eius ſequela.& hoc vult lex iſta.† In text.ibi.[& ſi ſeuerior.]dic:ſcilicet attenta natura maleficij : ſed attenta qualitate vel cauſa propter quam iudex fuit motus ad minuendam pœnam,non debebat dari ſeuerior ſententia : quia propter illã cãm minuebatur delictũ.& hoc eſt ꝑmiſſum iudici ex iuſta cã minuere pœnas.ar.l.ſtatuas*.ff.de acq.re.do. *.vt eſt caſus hic quem tene mẽti.ſed ſine cã iuſta nõ licet:imò punitur iudex illa pœna quam debuiſſet imponere.vt.ſ.ne ſanctũ baptiſma.l.
3 fin.in fin.& l.ſeruum.in fin.j.ad legẽ iul.de vi publica.† In text.ibi.[certis rationibus motus.]dic quæ minuebant delictum , vt ſi delinquẽs erat minor,vel deliquerat ſine dolo, vt in exemplis glo.& ideo etiã pœna merebatur mitigari.Sed ſi illæ actiões nõ minuebant delictũ:tunc ſecus.quia non debuiſſet pœna minui.& ſi fuit diminuta indebitè,non debet diminui infamia: qa gratia facta in vno,cum ſit ex mera gratia,non extenditur ad aliud vt in l.ſi.de gene.abo.quam allegat glo.mag.in prin.pro contraria. In tex ibi.[tranſacto tẽpore]ergo illo tpe: durante bene eſt infamis.Secus ſi fuiſſet pœna aucta.quia tunc ſtatim cenſeretur cum infamia diſpenſatum.vt.l.ordine.§.durioribus.ff.ad municipa.In gl.ibi.[vſque dum durat &c.]dic ſcilicet tẽpus pœnæ: ſed certè non eſſet differentia inter caſum quando pœna fuit diminuta.& inter caſum quando non fuit diminuta. nam etiam primo caſu durante tempore pœnæ remanet infamis. & poſtea non.& glo.vult quod idem ſit quando non eſt diminuta.dic ergo quod ſi non eſt diminuta.etiã tranſacto tempore pœnæ durat infamia.vt infra.eo.l.ad tempus.&.ff.de decur.l.ad tempus.& vide glo.in l.ordine.quæ hic allegatur in glo.quæ melius lo-
4 quitur quàm iſta.† In glo.quæ incipit [pone]aduerte:quia exẽplificat hanc.l.duobus modis principaliter. Primo.quando pro crimine veniebat imponenda pœna perpetua, & fuit impoſita temporalis.Secundo quando ad maius tempus:puta decenniũ.& fuit impoſita ad minus:puta ad biennium. quod proſequere vt in glo. Item vult iſta glo.quod cauſæ quę mouerunt iudicem ad minuendum pœnam,minuebant etiam delictum.vt minor, vel ſenior ætas.vel quia maleficium fuit commiſſum ſine dolo.
5 † & dicit Cald.notabiliter quod iſte ſunt iuſte cauſæ minuendi etiam pœnas ſtatutorum:licet iudices iurẽt ſeruare ſtatuta: quia

a ¶ Et ideo. Ad hãc do
ctrinã Paul. de Caſt.
add. d. Alex. de imo.
in conſi. cxliiij. col. fi.
in ſecundo vol. & vi
de addita ad Ang. de
are. in trac. maleſi. in
verbo ſcienter. & do
Ioã. & nouiſsi. in l.
iij. §. quod ait pretor.
ff. ne quis eum qui in
ius voca. vi. exi. &
cõtra iudices qui vo
lunt ſeruare ſtatuta
ad vnguen. Adde eũ
dem Pau. de Caſt. in
conſi. cclxxv. in ſecũ
da parte conſiliorum
nouorum. incipiẽ. In
cauſa incarceratorũ.
in ij. col. Fran. Cur.

b ¶ In criminalibus.
Adde vt per Bart. in
l. libellorũ. ff. d accu.
in l. ij. §. ſi publico. v.
tertio q̃ro. ff. de adul.
Bal. in l. edicta colũ.
xv. ſ. de edendo. vbi
dicit ꝙ de conſuetu-
dine eſt quod conclu
datur, peto ipſum cõ
dẽnari ſecũdũ formã
iuris & ſtatutorum.
de quo laté per Ang.
Are. in ſuo opere ma
leficiorum. in verſi.
necnõ ad querelam.
col. xj. ver. proceda-
mus vlterius. Franc.
Cur.

per hoc non tollitur arbitrium quod datur
iudici à iure cõmuni. vt ex iuſta cauſa poſ-
a ſit minuere pœnas à l. ſtatutas. Et ideo ᵃ li-
cet ſtatutum dicat ꝙ qui aliquem occiderit
decapitetur. & quidã proijciendo lapidem
& non credens aliquem occidere occidit:
nõ debet decapitari. & iſtum caſum habui
de facto. & quendam euaſi à pœna mortis:
quia iudices dicebant verba ſtatuti debere
ſeruari ad vnguem. & non debere fieri in-
terpretationem vltra quã patiantur verba:
licet de iure communi ſit certũ ꝙ propter
latam culpam ſine dolo non debet puniri
pœna capitali l. in lege. ff. ad l. corne. de ſica.
Ego allegaui dictum Bald. in l. data. ante
fi. ✱ j. de his qui accu. non poſſ. ✱ & etiam
hic hoc tangit. & ſi non habuiſſem authori
tatem Bald. quia non reperiebam aliquem
hoc dicentem, feciſſent illum decapitari.
Tene menti. In glo. fi. poſt princ. ibi. ✱ [ſed
ibi loquitur] de ✱ indulgentia principis
quę fecit poſt pœnę interpoſitionẽ dic et ſi
de mera gratia remiſit pœnam. & iſta gra-
tia nõ extenditur ad infamiã. vt ibi. ſed hic
iudex de iuſtitia propter cauſas minoran-
tes maleficium minorauit pœnam. vnde ea
dem ratio eſt in tollendo infamiam non ſic
in mera gratia: qa ſufficit ſi cui, vel in pau-
cis &c. vt j. de neg. geſt. l. tutori. & intellige
glo. quando princeps ſolũ remiſit pœnam
ad quam erat condemnatus: ſed ſi reſtituiſ-
ſet damnatum in inte. tunc cenſeretur remi
ſiſſe infamiam. per l. ſolet. ff. eo. & per l. j. §. de qua. ff. de poſt. ſe-
6 cundùm Bald. † In ea. gl. ibi. [& non per errorem.] per hoc pa-
tet ꝙ ſi iudex apponat hanc clauſulam in ſentẽtia: ꝙ ſi ſit lata in
minori vel in maiori pœna quã lex vel ſtatutũ ſtatuat, ꝙ ex nũc
reducit eam ad pœnam à l. ſtatutam. prout communiter iudices
maleficiorum faciunt. & de quo etiam not. per Barto. in l. iudex
poſtea quã. ff. de re iudi. quod licet impoſuerit minorẽ pœnam
non cenſetur cum infamia diſpenſatum quia patet ex iſta clau-
ſula ꝙ per errorẽ hoc fecit. In glo. ibi. [Item not.] dic. ꝙ declara-
tio iſtius ver. oppo. de l. ad tempus. j. eod. & de l. ad tempus. ff. de
decur. vbi tranſacto tempore pœnæ durat infamia: quidã dicũt
ꝙ iſta l. debet intelligi quando crimen non erat famoſum ibi qñ
erat: ſed certè in primo caſu etiam durante tempore non eſſet in
famis cuius contrarium vult iſte tex. ideo intellige iſtam l. etiam
in crimine famoſo. vt innuit tex. Et ad contraria reſpõde. vt ſ. di-
7 xi quia ibi nõ fuit pœna minorata. hic ſic. & ex iuſta cauſa. † In
glo. ibi. [vel poſt ſententiam:] iunge iſtam cum præce. & dic ꝙ
poſtquã iudex aliquem condemnauit ad certam pœnam, non
poteſt poſt ſententiam illam tollere, vel minuere: etiã ſi ſibi con-
ſtat de innocentia. vel quod tantam pœnam non merebatur:
ſed eſt recurrendum ad ſuperiorem. l. moris. §. iſtæ ferè. ff. de pœ
nis. & l. j. §. fi. de quæſtio. & ſi pronuntiauit illum deliquiſſe: nec
aliquam pœnam impoſuit, adhuc non eſt in eius poteſtate eam
imponere. Sed debet imponi illa quã lex ſtatuit: ſufficit enim in
criminalibus ferri ſententiam declaratoriã criminis: cum pœnæ
ſint à iure præfixæ in ordinarijs criminibus. & dicunt doct. per
b hoc ꝙ in criminalibus ᵇ non requiritur concluſio libelli accuſa-
torij, vt petat imponi talẽ pœnam: ſed ſufficit quod petat decla-
rari ipſum deliquiſſe: licet ſecus in ciuilibus. vt no. in l. nec exem
plum. j. de fal. per Cyn. ſed ante ſententiam latam iudici licitum
eſt pœnam augere, vel minuere ex iuſta cauſa. & in iſta ſenten-
tia. quia hoc facit iure permittente. Cætera dic. vt hic per Cy. &
per Bald. qui plura loquuntur.

2 *Si pœna fuit aucta: quando non cenſeatur cum infamia diſpenſatum? & nu. 3.*
3 *Poſitus ad cõfinia, debet ipſa ſeruare, et nõ excedere: aliás nõ gaudet bñficio de quo hic.*

LEX IIII.

1 SI poſidonium. † Si fuit impoſita maior pœ
na quã debuit imponi, cen-
ſetur cum infamia diſpenſatum. h. d. ſecundum vnam
lectu. ſecundum aliam dicit idem quod l. præcedens
in hoc tamen differt: quia ibi quando per beneficium fuit remo-
tus ab ordine, id eſt priuatus officijs communis. iſta vero quan-
do per annũ fuit poſitus in exilio, cum debuerit poni per quin-
quennium. Bal. dicit quòd iſta l. dicit vtrũq;, ſcilicet quãdo pœ-
na fuit minorata ex iuſta cauſa. & hoc vſq; ibi. [quoniam.] ſecũ-
dò quando fuit aucta maiori crimine. & hoc ne text. improprie-
tur tenendo tantum primam lec. quæ conguit fini, oportet im-
propriare tex. præce. dum dicit [in tempus anni relegatum:] vt
exponatur. i. relegandum. & dum dicit poſtea. [quinque annis
exilio &c.] oportet exponere. i. damnatũ. & ſic tempus pro par-
te exponi oportet: ſed tenendo ſecundam lec. tex. nõ impropria
tur: ſed finis legis non patitur eam dum dicit [ſententiæ ſeueri-
2 tas &c. Et ſic fuit ſententia ſeuerior quàm eſſe debuit. † Tenen-
do tamen primam lect. quod ſi pœna fuit aucta, cenſeatur cum
infamia diſpenſatum. debet limitari duobus modis. primo quan
do pro pecuniaria pœna fuit impoſita corporalis quæ cenſetur
maior omni pecuniaria l. in ſeruorum. in fi. ff. de pœnis. Vel pro
corporali ſeu perſonali minori fuit impoſita maior. vt quia ve-
niebat relegandus per annum, & fuit relegatus per quinquen-
niũ. Sed ſi pro pœna pecuniaria minori fuiſſet impoſita maior
pecuniaria: vt pro duplo quadruplum, non cenſeretur cum infa
mia diſpẽſatũ: vt l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. eod. Secunda li-
mitatio debet intelligi quando fuit impoſita maior, non propter
aliquam cauſam quæ habeat augere delictum: ſed propter ali-
quam iuſtã vel rationabilem. vt quia pluribus graſſantibus fuit
locus exemplo. vt ſi pro delicto veniebat imponenda pœna pe-
cuniaria: ſed quia plures tale delictum committebãt, fuit vni am
putata manus: ad deterrendum delinquentes: tunc locum habet
illa lec. vt no. in d. §. pœna grauior. quia poſtquam fuit grauatus
in pœna: debet releuari in infamia. & idem ſi propter nullam iu
ſtam cauſam fuit in pœna grauatus. & hoc voluit dicere gloſ. in
l. ordine. ff. ad muni. quòd quando pœna augetur, non requirit
quòd fiat ex iuſta cauſa, vel cauſa cognita. ad hoc vt cum infa-
mia cenſeatur diſpenſatum: licet ſecus quando minuitur. Sed ſi
fuiſſet aucta propter aliquam qualitatem augentem delictum.
Vt quia commiſſum de nocte, vel in platea, vel in palatio com-
munis: vel in eccleſia. quæ oĩa augẽt delictũ. quæ omnia haben-
tur in l. aut facta §. tempus. & in alijs. § ff. de pœnis. tunc non di-
ceretur lata ſeuerior ſententia. nec videretur grauatus in pœna.
& per conſequens ceſſaret ratio. de qua ſ. nec in infamia debeat
releuari ſecundùm Pet. & Barto. qui ſibi appropriat verba Pet.
3 in d. §. pœna grauior. & hic per Cy. † Vltimò not. ibi. [non exceſ
ſiſſe] quod poſitus ad confinia, debet ipſa ſeruare: & non exce-
dere: aliàs non gaudet beneficio de quo hic. imò tempus dupli-
catur. Tertiò limita. niſi quis fuerit condemnatus de crimine ca
pitali: & ſic perderet vitam, libertatem, vel ciuitatem. & eius ſta-
tus eſſet annihilatus. vt in l. cognitionum. §. conſumitur. de var.
& extraor. cog. vnde eſſet infamis. non obſt. ꝙ pœna fuerit dimi
nuta. & hoc de mente doc. & adde quod not. ſ. eo. in glo. in l. j.

2 *Qui lege prohibente fuerit de facto fuſtigatus, an incurrat infamiam?*
3 *Sufficit in crimine etiam ciuiliter intentato. i. ad pœnam explicandam parti ſententiam declaratoriam ferri, abſque condemnatione pœnæ.*
4 *Poteſt eſſe crimen, & tamen impunibile.*

LEX V.

1 DEcuriones. † Cõdemnatus de crimine, vel in
actione famoſa eſt infamis: licet
ſit in dignitate conſtitutus. & habeat priuilegiũ quòd
non poſsit torqueri, vel fuſtigari. h. d. Nam reatus om-
nem honorẽ excludit. vt j. vbi ſena. vel cla. l. j. priuilegiũ ergo cõ
2 ceſſum in vno, nõ extendit ad aliud. † In tex. ibi. [prohibitum:]
ſed quid de facto fuſtigetur, an erit infamis? videt ꝙ ſic ex gene
re pœnæ. vt ff. eo. l. ictus. & j. eo. l. fuſtibus. tantũ enim operatur
genus pœnæ ſubſiſtente cauſa, quantũ operatur condẽnatio de
crimine famoſo ſecundũ intellectũ doc. in illis iuribus. Cõtrariũ
tñ videt poſtquã lege ꝓhibente hoc factũ eſt. & hoc quantũ ad
infamiã iuris ſed infamiã facti nõ euitãt. vt no. j. e. l. nullã. in gl. j.
In tex. ibi. [verũ ſi iniuriã.] ſubaudi atrocẽ. vt ff. de iniurijs. l. di-
uus. ꝓ leui iniuria cõdẽnatus nõ eſt infamis: vt ibi colligit à cõ-
3 trario ſenſu. † In tex. ibi [te. feciſſe.] No. ꝙ ſufficit in crimine etiã
ciuiliter intẽtato. i. ad pœnã explicandã parti ſñiam declaratiuã
ferri abſq; cõdẽnatione pœnę. Qñ enim criminaliter intẽtat, cla
rũ eſt: qa tũc accuſatione nõ expedit petere illũ cõdemnari ad ta
lem

in pœnā cū illa ſit ſtatuta à iure.vt l.j.ff.ad tur.Breuiter ī actio
ne iniuriarū in qua nō eſt certa pœna ſtatuta: ſed cōmittiť arbi-
trio iudicis acta æſtimatione iniuriæ cū taxatione iudicis.vt no.
in l.iniuriarū.ff.de iniur.non puto ſufficere ferri ſnīam declarati
uam,niſi etiā cōdemnetur ad certam pœnam.quia actor ex illa
ſententia nullam pœnam certā poſſet petere:niſi fortè dicamus
quod in executione ſententiæ poterit fieri hæc declaratio iuxta
nota.in ſimili.in l.j.ff.de eden.in princi.in glo.mag.in l.j. de leg.
ij.per Bar.in fi.facit.infra eo.l.ſi te.verſi.etiā probatur quod ſuffi
cit ſententia declaratiua:ſic etiam in omni actione ciuili non ſo-
lum reali:ſed in perſonali.l.quid tamen.§.ſi arbiter.ff.de arbi. &
1 l.cum prætor.in princ.ff.de iudi. † In glo.ij.ibi.[non eſt remiſſa
pœna ipſo iure:]ſed propter decurionatum infligi non poteſt.
& ſic not.ſecundùm Bald.quod poteſt eſſe crimem: & tamen
eſt impuniblile.nam ſi eſt tale crimen pro quo veniret imponen
da pœna fuſtium,decurio illud committens diceretur cōmitte-
re crimen:& in pœnam fuſtium incideret mero iure. & tamen.
illa non poſſet ſibi imponi.vt in hac glo.& ſic remanebit impu-
nitum:ſed certè poſſet pœna commutari , ſicut fit commutatio
in alio caſu.l.legatū.ff.de vſufr.leg.Bald.tamen.ex iſta gloſſ.ar-
guit quod ſi ſtatutum dicat quod offendens banitum non pu-
niatur.non ſequitur propter ea quin ipſum offendens commit-
tat crimen:licet impunitum,& ideo ſi ſtatutum diceret quod ho
micida non poſsit habere officium in communi propter eius
crimen.talis occidens licet non puniatur de homicidio,non pro
pterea poterit habere officium propter crimen quod commiſit.
Tale enim homicidium licet ſit tolerabile,non tamen eſt proba
bile ſecundùm Bald.ſecus dicit ipſe ſi ſtatutum diceret quod li
citum ſit offendere bannitum.quia tunc offenſa non dicitur eſſe
crimen,vel delictum & tene menti.

1 Damnatus ad aliud opus publicum quam in metallum,perdit ciuitatem,non libertatē:
ſed qui damnatur in metallum:perdit etiam libertatem.

2 Condemnatus ad ſtandum in carceribus per decennium,eo finito licet ſit infamis,ſi crimē
erat famoſum,& pœna non fuit alterata,remanebit liber & ciuis: ſed ſi ad carce-
res perpetuos eſt liber:ſed non ciuis,ſi verò in metallum,vel opus metallorum per-
petuò,tunc nec liber,nec ciuis.

LEX. VI.

1 ADtempus. †Legitur iſta lex duobus modis.
ſecundùm primam lect.quæ colli
gitur ex prima gl.& etiam ex vltima.h.d.Si pœna fue
rit minorata ſine cauſæ cognitione,ſeu ſine iuſta cau-
ſa,etiam finito tempore pœnæ remanet perpetua infamia ſi cri-
men erat famoſum.h.d.& ſic ſupplet.l.& ſi ſeuerior.ſ.eo.quæ lo
quitur quando ſuberat iuſta cauſa minuendi hic non ſuberat ſe
cundùm aliam lect.h.d.Quando pœna non alteratur:ſed impo
nitur illa quæ à l.ſtatuta eſt.licet finitum ſit tempus pœnæ durat
tamen infamia perpetua ſi crimen erat famoſum.h.d.& iſta eſt
alia limitatio ad illam.l.& ſi ſeuerior.quod licet pœna ſit tempo
ralis:infamia tamen quæ non eſt propriè pæna:ſed ſequela eius,
eſt perpetua.venio ad caſum.In text.ibi.[in opus publicum dā-
nati.]quia fuit cōdemnatus vt ſtaret per decennium pro ma-
nuali ad portandum lapides,& calcem in quodam edificio qđ
faciebat fieri reſpublica,quia commiſerat crimen publicum , ex
quo condemnatus eſt infamis.l. infamen. ff. de publi. iudi. Sed
erat dubium quantum duraret illa infamia.nam videbatur du-
ratura tantum quantum illa pœna.cuius contrarium hic dicitur,
2 quia pœna finitur decennio:ſed infamia durat perpetuò. † In
gl.ij.circa princi.ibi.[quia tunc perdit ciuitatem.]dic quaſi di-
cat non libertatem,& hoc quando in aliud opus publicum quā
in metallum.vt ſ.poſui exemplum ſed quando in metallum,vel
in opus metallorum.tunc perdit ciuitatem.& etiam libertatem.
& hoc eſt quod ſequitur in glo.& ſic longa eſt differentia inter
iſtas pœnas.Item glo.dicit quod adhuc eſt differentia inter pœ
3 nam metalli,& opus metallorum in alijs de quibus in glo.† Cō
demnatus autem ad ſtandum in carceribus per decennium , fi-
nito decennio licet ſit infamis,ſi crimen erat famoſum, & pœ-
na non fuit alterata:quia nec aucta,nec minuta,remanebit liber
& ciuis.Sed ſi ad carceres perpetuos,eſt liber. ſed non ciuis. Si
verò in metallum,vel opus metallorum perpetuò, tunc nec li-
ber,nec ciuis.

1 Condemnatus de furto: ſi poſt ſententiam quæ trāſiuit in rem iudicatam poteſt pro
bare quod non commiſit furtum, licet non euitet pœnam dupli vel quadrupli:an tamen
euitet infamiam?

LEX VIII.

1 SI furti. † Dānatus de furto eſt
infamis.ſecus in damna
to quia res furtiua reperta eſt penes
eum.hoc dicit. In tex.ibi. [famæ damnum
ſubijſti.]dic ſic ſola ſententia condemnato
ria vel declaratoria criminis famoſi facit cō
demnatum infamen , abſq; eo quod miſſa ſit executioni in pœ-
nam maleficij,& ſic quó ad infamiam trahit ſecum executionē:
ſicut & ſententia excommunicationis. vt no. in l.furti.§.j.ff. eo.
2 titu.& l.ſi quis filio exhæredato.§.j.ff.de iniuſ.teſta.† In tex.ibi.
[durior ſententia.] dic quia condemnauit iſtam ad pœnam du-
pli,propter hoc ſolū q res furtiua fuit reperta penes eam, quod
fieri non debuit:imò in nulla pœna veniebat condemnanda. vt
no.in l.in ciuile.j. de fur. licet aliqua ſuſpicio ſit contra eam niſi
oſtendat auctorem à quo habuit.Et aduerte quia Mar.gloſſator
a ad iſtam legem dicebat q tunc condemnatus de furto [a] eſt infa-
mis.vt l.j.ff.eo.quando reuera furtum cōmiſit: ſed ſi poteſt pro-
bari q non commiſit,etiam poſt ſententiam: licet non euitet pœ
nam dupli,vel quadrupli,ad quam fuit condemnatus: ſi ſenten
tia tranſiuit in rem iudicatam:quia fecit ius quó ad partem:licet
ſit iniqua l.præſes.ff.de re iudi.& l.cum putarem.C. fami. ercíſ.
bene tamē euitet infamiam per hanc l. Alij gloſſatores tenuerūt
contrarium q etiam infamiam non euitat:quia talis ſententia ha
betur pro veritate & claudit os ipſi condēnato vt nō poſsit pro-
bare contrarium.& de hoc habetur per glo.in l.athletas. in fi.ff.
eo.tit.Ad iſtam autem l.difficilis eſt reſponſio. quę videtur pro-
bare opi. Mar.glo.nititur ſoluere multis modis.& finaliter adhæ
ret illi ſolutioni.q in vltimo caſu huius l.nō fuit propoſita actio
furti.quia tunc ſecuta condemnatione eſſet infamis:ſed propoſi
ta fuit rei vendicatio,vel certi conditio.quę ſol.mihi non placet:
quia illæ actiones ſunt merè perſecutoriæ:nec fuiſſet iſta condē
nata ad pœnam.cuius contrariū vult iſte tex.dum dicit. [durior
ſententia.] Ideo dic q in primo caſu huius l.loquitur qn̄ agens
in libello narrauit q illa ſubtraxerat, & petijt ipſam condemna-
ri ad duplum.& ita factum eſt. vnde videtur intentaſſe actionē
furti.& in illa ſecuta eſt condemnatio:ſed in ſecundo caſu narra
uit q res furtiua reperta eſt penes iſtam. Nec propterea dicebat
iſtam ſubtraxiſſe.& tamen dicebat ipſam condemnari ad pœnā
dupli,ac ſi cōtraxiſſet.& ita iudex facit. & ſic apparet manifeſtè
de iniquitate ſententiæ : quia licet videatur intentaſſe actionem
furti,ex quo petunt eam cōdemnari ad duplum:attamen ineptè
poſtquam non narrauit illam ſubtraxiſſe. & ideo talis ſententia
tanquam lata ex inepta actione non infamat : & fortè ſententia
eſt ipſo iure nulla:quia lata ſuper inepta actione. vt no. inſti. de
obli.in prin.& per Bal.in l.actori.j.de iureiuran.

a ℂ Condemnatus de furto. Adde gloſſ. & Bar.in l. j. ff. de infa. Bar. in l. athletas. in §.fi.ff.de infa. Spe.in ti.de reo.in §.ij. verſ. & no. Pau.de Ca.in conſilio lxxxiiij.

2 Licet quis audiat malè loqui de patria ſua, & non reſpondeat verbum pro defenſio-
ne eius,ex hoc non efficitur infamis.
Quod ſit idem ſi recuſet ire in legationem pro patria, vel recipere aduocationem , vel
procurationem.
3 Defendens patriam ſuam ſuper actione famoſa intentata contra eam , & ſuccumbens,
non eſt infamis.
An ille qui defenditur infametur,ſi pro eo ab initio interuenit procurator?

LEX IX.

1 NEminem. †In hac l.habetur duplex litera : ſcili-
cet negatiua. [ob non defenſa &c.]
Item affirmatiua. [ob defenſa.] ſecundùm primam di-
cit q licet quis non defendat patriam ſuam, nō propterea eſt in-
2 famis.† & ſic no.q licet quis audiat malè loqui de ſua patria , &
non reſpondeat verbum pro defenſione eius. ex hoc non effici-
tur infamis. Item ſi recuſet ire in legationem pro patria,vel reci-
pere aduocationem,vel procurationem, non propterea eſt infa
mis.videbatur cōtrariū.quaſi eſſet malus & ingratus ciuis quaſi
non deſiderans bonū publicum,neq; curans. Tene menti : quia
nō poteſt obijci,ſi vocaretur ad aliquod officium publicum,tan
quam inhabilis ex dictis cauſis : in multis tamen locis prouide-
tur per ordinationem in talia recuſantes.vt Venetijs, & Floren-
3 tiæ.ſecundùm aliam literam legitur tribus modis in glo.† ſecun
dùm primam dicit q defendens patriam ſuam ſuper actione fa-
moſa intētata contra eam,& ſuccūbens,nō eſt infamis . quia nō
eſt cōdemnatus ſuo nomine,ſed alieno.vt in l.j.ff.eo. & idem in

a ¶ Iniuria facta ſeruo. Adde quid de iniuria facta eccleſijs, & ſacerdotibus, an cenſeã facta toti ciuitati, & toti populo. Vide per Paul. de Caſtro in l. ſi quis in hoc C. de epi. & cle.
b ¶ Contrahitur infamia. An talis admittatur in teſtem ex neceſsitate cum tormẽtis. Vide in l. iniuri. & l. ob carmen. ff. de teſti. doc. in l. j. C. de naufra. lib. xj. Bal. in l. ij. ff. de ſenatorib⁹.
c ¶ Infamis efficiẽ. Ad de l. liberorũ. §. notanter. ff. e. & tex. in c. infames. § porrò. iij. quæſtio. vij.
d ¶ Mortuo viro. Adde ꝙ anima defuncti contriſtatur de ſecundis nuptijs vxoris ſecundùm Bal. in authẽ. cui relictum. in iij. col. verſi. no. ꝙ anima. C. de edi. diui Adria. tol. & an ſint ſublatę pœnæ inductæ contra ſecundo nubentes vide Ioan. de Ana. in conſil. cij. & Alexã. de Imo. in conſi. cxxxiij. in iiij. volu. Cur.

defendente quemlibet priuato & condem
nato nomine illius, non ſuo. vt l. furti. §. ſi
quis alieno. ff. eo. Nec etiam is qui defendi
tur infamatur, ſi pro eo ab initio interuene-
rit procurator. vt in d. §. ſi quis. vel etiam ex
poſtfacto. vt voluit gl. ibi. & intellige ꝙ nõ
infamatur is qui defenditur &c. ſcilicet in-
famia iuris: ſed facti ſic. vt ibi glo. ſecundũ
aliam lect. dicit ꝙ ille qui defert bona in fi-
ſcum, & non probat, nõ efficitur propterea
infamis. ſi hoc nõ facit corruptus pecunia.
l. ij. in prin. ff. de iure fiſci. aliâs ſecus. Tertiò
modo legit gl. vt ponatur caſus per l. ex va-
ria. j. de dilatoribus. lib. x.

LEX X.

INiuriarum. Condẽnatus de iniuria facta eti-
am in viliſsimam perſonam, eſt infamis. h.
d. ſecundùm Bar. hoc nõ placet: quia ponẽ
do caſum ſecundùm quod gloſ. ponit, non
a fuit hic condẽnatus de iniuria facta ſeruo[a]
ex perſona ſerui: ſed de facta dño ex perſo
na ſerui. qui dominus non erat vilis perſo-
1 na. dic ergo † ꝙ condemnatur actione iniu-
riarum ex iniuria facta alicui non principa
liter: & in perſonam ſuam: ſed conſequen-
ter ſit in perſonã alterius ſuæ poteſtati ſup
poſiti ſi eſt infamis. h. d. Videbatur enim ꝙ
edictum prætoris quo cauetur ꝙ condem-
natus in actione iniuriarum eſt infamis. vt
l. j. ff. eo. deberet intelligi quando egit actio
ne iniuriarũ ratione iniurię factæ in perſonam meam: & ſic prin
cipaliter: non autem quando in perſonam ſerui, vel filij mei, vel
vxoris, nõ caſus. duplex reſultat iniuria. vna in perſona filij, vel
vxoris: & illa eſt principalis; altera in perſonam meam. & ille ve-
nit in conſequentiam. Vnde videbatur ꝙ condemnatus ex iſta
vltima non eſſet infamis. cuius contrarium hic dicitur.

2 ☞ *Cedens bonis, quam infamiam incurrat?*

LEX XI.

1 DEbitores. † Lex iſta debet intelligi de infamia iu-
ris. nam iſte caſus non cõprehenditur in
edicto prætoris. de quo in l. j. ff. eo. vbi ponuntur omnes caſus in
quibus incurritur infamia iuris. ſed infamia facti bene incurri-
tur in quibuſdam locis, in quibus ceſsio fit cum vituperio ſecun
dùm Cy. qui allegat conſuetudinem huius ciuitatis. quæ eſt, ꝙ
2 † qui cedit bonis, vadit in medio palatij ad lapidem vituperij. &
conſuetudo ciuitatis Romæ. vbi vadit ad leonem. qui ſtat in ca-
pite ſcalarum capitolij. & ibi nudus percutit lapidem. Et iſta in-
famia facti non eſt parui effectus. vt no. j. eo. l. nullam.

LEX XII.

1 SI te expilaſſe. † Condemnatus de crimine expi-
latæ hæreditatis. efficitur infamis:
ſicut condẽnatus de furto. licet non ſit proprię furtum. quia hoc
crimen ſuccedit loco furti. & eſt improbius quam furtum ſim-
plex. hoc dicit. ſecundùm intellectum doc. Sed do. Rapha. dicit
ꝙ iſte intellectus ſibi nõ placet. quia pro tali crimine datur actio
in factum. vt no. in l. aduerſus. j. fami. erciſcun. quæ non infamat.
Præterea non poteſt dici furtum imporbius. Imò minus impro
bum quam illud quod fit viuenti. & dicit intentionem huius l.
eſſe in contrariũ. Vult enim dicere ꝙ ex ſententia lata ſuper hoc
crimine delatoria criminis, licet nullam cõtineat condemnatio-
ne pœnę, non propter hoc ſolùm euitatur infamia: quia in actio
ne furti quæ eſt famoſa, non euitaretur. licet ſentẽtia ſit merè de-
latoria, & non contineat condemnationem pœnæ. ſed bene eui-
tat ſecundum eum propter aliam rationem: quia tale crimen nõ
eſt furtum. ſed imò quia defecit furtum, & per cõſequens actio
furti de re hæreditaria per crimẽ poſſeſſa, fuit prouiſum de iſta.
Et tamen ipſemet poſtea apoſtillando lectu. ſuam, & non valen
do bene reſpondere contrarijs dicit eſſe ſequendum intellectũ
communem docto. per l. minimè. ff. de legibus.

LEX XIII.

1 EA quæ. † Increpatio paterna erga filium, ipſum non
infamat infamia iuris, ſed facti. hoc dicit. &
hoc vltimum eſt verum ſecundùm Bal. quando deliberato ani-
mo, ſeu ex propoſito, non autem ex calore iracundiæ pater erga
filium profert verba vituperoſa, & ignominioſa. aliâs pauci repe
rirentur qui non eſſent infames infamia facti. quæ eſt maximi
effectus. vt no. j. l. proxi. caueant ergo filij non irritare parentes.

2 ☞ *Tortus uel fuſtigatus poſt ſententiam, & ſic in pœnam, efficitur infamis.*
3 *Effectus infamiæ facti: & qualiter contrahatur?*

LEX XIIII.

1 NVllam. † Tortus vel fuſtigatus pro inueſtigatione
criminis, non efficitur infamis. hoc dicit. Et ſi
non fuit poſtea ſecuta condemnatio. ſed fuit relaxatus tanquam
innocẽs. ſecus ſi fuiſſet repertus culpabilis. & poſtea fuſtigatus
in pœnam criminis: poſito etiam ꝙ de crimine non fuiſſet con-
demnatus. ſed fuiſſet incœptum ab executione. quod interdum
fit quãdo quis reperitur in flagranti crimine: nam capitur, & ſta
tim ponitur ad tormenta in pœnam: non pro inueſtigatione, vel
fuſtigatur. talis enim efficitur infamis ex genere pœnæ: non ex
condemnatione ita intelligunt Doc. l. ictus fuſtium. ff. eo. & l. fu
ſtibus. j. eo. titu. Et ſic tribus modis irrogatur infamia iuris. ſcili-
cet ipſo facto in tribus vel quatuor caſibus poſitis in l. j. in prin.
ff. eo. Item per ſententiam. vt in alijs caſibus poſtea ſequentibus
in illa l. Item ex genere pœnæ non ex ipſo delicto nec ex condẽ
natione, ſi facta non eſt. ſed ex pœna vituperoſa dummodo ſub-
ſiſtat cauſa vera, propter quã fuit impoſita. & in hoc differt iſte
caſus à pręcedenti. quia quando incurritur ex condemnatione,
étiam ſi cauſa vera non ſit, quia tamen ſententia pro veritate ha-
betur, efficitur infamis. quia non poteſt contrarium probari. vt
2 dixi s. eo. l. ſi furti. † In tex. ibi. [ſi ſententia.] expone ſi pro quia.
Nam ſi fuit poſitus ad inueſtigationẽ criminis, clarum eſt ꝙ ſen
tentia nõ pręceſsit. quia tortura debet præcedere ſententiam. nõ
econuerſo vult ergo dicere ſi fuit tortus vel fuſtigatus ad inue-
ſtigationem criminis, quia nondum erat lata ſententia ſuper cri-
mine. non autem in pœna non eſt infamis ſecus ſi lata eſſet quia
tunc fuiſſet poſitus in pœnam. & iſte eſt verus ſenſus. In glo. j. in
prin. ibi. [ſed facti infamiam &c.] Tu dic contrarium. ꝙ nec in-
famiam facti, ex quo fuit repertus innocens. quia iniquum eſſet
ꝙ ex hoc aliquod damnũ pateretur. & probatur hic in ver. [nul-
lam.] ſecundùm Bar. ſed do. Raph. dicit glo. poſſe ſuſtineri. quo
niam ad torturam pro inueſtigatione criminis non proceditur,
niſi pręcedentibus indicijs. & illa indicia inducunt infamiam fa
cti. ſed non placet. quia videntur purgata poſtquam non eſt re-
3 pertus culpabilis. ideo Bar. melius dicit. † In glo. ibi. [repellitur à
dignitate.] Iſta glo. ſemper allegatur de duplici effectu quem ha
bet infamia facti. Adde tertium. quia facit vt minor fides adhi-
beatur ex teſtimonio. licet ex toto nõ expellatur. vt no. ff. ad car.
l. iij. §. duæ autem ſunt cauſæ. & aliquando repellit ex toto teſti-
monio. vt in l. Caſsius. ff. de ſena. quando eſſet caſus ab aliquo of
b ficio ex cauſa ignominioſa. Qualiter autẽ contrahatur infamia[b]
facti, & de eius effectibus vide per Dy. in c. infamibus. de regu.
iuris. libro vj. vbi melius declarat quàm alius.

2 ☞ *Pœnæ legales impoſitæ mulieri nubenti alteri uiro infra annum luctus mortuo primo, an hodie ſint ſublatæ?*

LEX XV.

1 DEcreto. † Mulier quæ maritum mortuum nõ lu
xit lachrymis, nec veſte lugubri, non ef-
ficitur infamis. Sed ſi nõ luxit pudicitia viduali, quia
infra annum alteri nupſit, tam ipſa quàm etiam qui ſci
c enter eam accepit infamis efficitur.[c] hoc dicit. & hoc ꝓuenit ex
edicto prætoris. de quo in l. j. ff. e. vbi cauetur ꝙ mulier debet lu-
gere virum per annum, & non tranſire ad ſecunda vota. aliâs ef-
ficitur infamis. ſed dubium erat qñ non tranſiuit, tñ in funere nõ
effundit lachrymas, nec induit ſe veſte lugubri, cũ tñ facilè hoc
poſſet. quia potius gaudet de morte viri quã triſtetur. qđ appa-
ret per aliqua indicia an ex hoc efficiaẽ infamis. declarat iſta lex
quod non. & ſic venit ad declarationem edicti prætoris poſiti in
2 l. j. ff. eo. † Hic eſt vna glo. quæ quæritur vtrum hodie attenta au
d thoritate apoſtoli dicentis quod mortuo viro[d] nubat in domino.
& etiam iuris canonici eam approbantis. in ca. dominus noſter.
de ſecund. nupti. ſint correctæ pœnæ legales quæ imponuntur
mulieri

mulieri tranſeunti ad ſecunda vota infra annũ luctus.vt eſt pœna infamiæ,vt in hac l.& aliæ plures de quibus in l.j.j. de ſecun. nup.& tenet ꝙ non ſint correctæ.quia dicta authoritas intelligitur ꝙ poſsit nubere ſine peccato.nam viuente viro legata eſt ei: ſed ei licet ad alium virum tranſire ſine peccato mortali.ipſo viro mortuo eſt ſoluta lege viri.& poteſt nubere ſine peccato.qđ autem non patiatur pœnas legales quæ nõ fuerunt impoſitæ ratione peccati,ſed alia ratiõe.vt euitetur incertitudo prolis, quia poſſit parere tali tempore quod eſſet dubium vtrum filius eſſet primi mariti,vel ſecundi.dicit hic Bal. per dictum apoſtoli non probari.quia licet poſsit ſine peccato mortali mulier ad ſecunda vota tranſire, & infra annum luctus , non propterea ſequitur ꝙ poſſit euadere pœnas legales. Vnde nõ fuit intentio apoſtoli diſpoſitionem legis in hoc mutare. & iſtam opi. multi legiſtæ ſequuntur.ſed in l.j.j.de ſecundis nup. tenet cõtrarium. ne mulier nubens authoritate apoſtoli permittentis,remaneat decepta.qđ eſſe non debet.vt l.in commodato.§.ſicut.in fi.ff.commo.& iſtã opi.ſequitur Bar.in d.l.j.& etiam Inno.& alij Canoniſtæ,qui dicunt quod pœnæ quas mulier incurrebat de iure ciuili propter nimiam feſtinãtiam:quia infra annum luctus nubebat, ſunt ſublatæ propter dictam rationem:ſed aliæ quas incurrit etiam ſi nubat poſt annum.vt in l.ij.j.de ſecun.nup.& per multas alias ll.illas aliæ non ſunt ſublatæ: quia illic fuerunt impoſitæ in fauorẽ liberorum primi matrimonij,nõ propter delictũ mulieris: vt quia incurrat prohibitam.Et huic diſtinctioni multi doc.adhęrent. ſed Bal.tenet primam opi.in d.l.j.hic verò dicit ſe voluiſſe conſilia Cy.de ſur.& Pau.de Liaza.qui conſulebant quod ſi non poteſt ſequi perturbatio ſanguinis ex nuptu mulieris:puta ſi poſt quatuor vel quinq; menſes à morte viri, nupſit: nam tũc proles quæ poſtea naſcetur ex ea,non poteſt eſſe primi viri: ſed ſecũdi. vel fortè primus vir mortuus eſt in abſentia.& ſteterat per annũ vel vltra quod nõ fuit reuerſus.nam tunc ſi ſtatim etiam nubat, proles quæ naſcetur non poterit eſſe primi viri,ſed ſecundi.vt l. filium ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur. Iſto caſu non incurrit dictas pœnas licet olim incurreret : quia lex ſimpliciter loquebaẽ. Sed ſi poſſet eſſe vtriuſq; viri:tunc incurreret etiã dictas pœnas. quæ diſtinctio ſatis eſt rationabilis.Et iſto anno fui interrogatus de facto,& nolui cõſulere propter diuerſitates opi. Alberi. in d. l.j.dicit ſe vidiſſe practicare dictum Innoc. & eius diſtinctionẽ. Sed ſecundum conſcientiam meam puto veriorem eſſe gloſſam iſtam,quia nec ad apoſtolum nec ad conditorem canonis pertinet corrigere ll. ciuiles. vbi non eſt quæſtio de peccato , ſed de bonis moribus.

LEX XVI.

1 FVſtibus. † Iſta lex fuit ſuperius in alijs legibus huius tituli declarata.hoc dicit. Fuſtigatio irrogat infamiam, ſi fiat in pœnam criminis famoſi.hoc dicit. Intellige etiam non præcedente ſentẽtia diffinitiua.vt quia fuit repertus in flagrãti crimine:& ſic erat crimen notorium. tantùm ergo valet interlocutoria lata cauſa cognita facta executione pœnæ quantùm ſola diffinitiua,etiam executione non facta.ita intelliguntur iſta l.& l.ictus.ff.eo. titu.

1 ☞ Iudex poteſt facere aliquas experientias ex ſuo officio,ad reperiendum crimen.
2 Si quis negat ſcripturam eſſe de manu ſua cum iuramento, poteſt iudex ad conuincendum eum de periurio & falſitate compellere ipſum ad ſcribendum, ut fiat comparatio literarum.
3 Condemnatus de damno dato,non eſt infamis.

LEX XVII.

1 VErbum. † Interlocutoria iudicis lata ſine cauſę cognitione, non infamat. hoc dicit. cũ l.interlocutio.j.e. & hoc de infamia iuris. ſed infamiã facti videtur importare. vt ibi.[verecũdiam onerare &c.]Et pone caſum ſecundùm ſecundam poſitionem glo.ꝙ iudex dixit vni ex litigatoribus qui nimis garrulabat,ſiue præuaricator, vel calumniator. ſicut audiui à Baldo ꝙ Papa in publico conſiſtorio ſemel dixit Oldrado de Laude. Nam videbatur ex hoc infamatus, quia condemnatus de præuaricatione vel calũnia,eſt infamis.vt ff.eo.l.j.Sed illud eſt verum. quando eſſet cõdemnatus per diffinitiuã. & ſic cauſa cognita. ſed hic fuit interlocutoria non continens condemnationẽ:ſed enunciationẽ.† Ex prima verò poſitiõe gl. no. ſecundũ Bal.ꝙ iudex põt facere aliquas experientias ex ſuo officio ad reperiendũ crimẽ.Ideo ſi aliquis negauit ſcripturam ſcriptam eſſe de manu ſua cum iuramento,iudex ad cõuincendũ ipſum de periurio & falſitate poteſt
a compellere [a] ipſum ad ſcribendum. vt fiat comparatio literarum No. etiam ſecundũ Bal.ꝙ condemnatus de damno dato non eſt infamis.tamen hic nõ erat condẽnatus.

1 ☞ Qui paciſcitur data pecunia ſuper criminibus famoſis, an habeatur pro confeſſo & conuicto per ſententiam? Confeſsio extraiudicialis in criminibus regulariter nõ facit plenam fidem,ſed indicium ad torturam. & quid in iudicio?

LEX. XVIII.

1 NOn damnatos. † Nõ ſolum damnatus de crimine famoſo eſt infamis,ſed etiã pactus per pecuniã.ſecus ſi ſine pecunia , vel ſi iureiurandum res deciſa eſt.h.d. Declara hoc.vt in l.athletas.§.fi.cum.l.ſeq.ff.eo.In tex.ibi.[iniurię.] dic vel furti,aut vi bono.rap.vt in l.j.ff. eo.
2 & in d.l.athletas.† In text.ibi. [ſed pactos quoque.]Ratio eſt.quia qui paciſcitur data pecunia ſuper talibus criminibus habeẽ. pro confeſſo & conuicto per ſententiam.vt l.quia videẽ.ff.eo.licet tranſactio fuerit facta extra iudicium.& regulariter confeſſio extraiudicialis in criminibus non facit plenam fidem:ſed indicium ad torturam.vt no.in l.capite.quinto.ff.de adul.Et ſi fiat in iudicio, non facit quem haberi pro condemnato.imò requiritur expreſſa condemnatio.vt in l.ſi confeſſus.ff. de cuſto. reorũ licet in ciuilibus habeatur pro condemnato.vt l.j.infra de confeſsis.Sed in caſibus iſtis eſt ſpeciale.& iſta confeſsio licet reſultet ex actu extra iudiciali:tamen habetur pro iudiciali cõfeſsiõe & etiam vltra hoc habeẽ pro condemnatione.In text.ibi. [pro mala cõſcientia.]hoc in dubio.ſed ſi probaret aduerſarium fuiſſe potentem,qui potuit metũ inferre,& ſe feciſſe tranſigere per timorem,ex iſta tranſactione non infamaretur:quia potius vide
b retur facta ad redimendam vexationem [b] ſuam.quam pro mala conſcientia criminis.vt probatur in l.ſerui ob violatum. infra de adul.ſecundùm Bal.quod tene menti.

a ¶ Cõpellere. Adde Bal.in l.cõparatiõe. j.de fide inſtru. licet bar.cõtra.l l. cõtractius.eo.ti.adde tñ ꝙ opi.Bal.Ale.ð ino. in d.l.cõtract⁹.cõtra Bar.dicit verũ. Frã. Cur.

b ¶ Vexationẽ. Adde ꝙ etiã in bñficialib⁹ licitè qs redimiẽ,nec cõmittit ſimoniã.ita do.Mar.ſozi.i cõſil. xv.incip. Viſis publicis inſtrumentis. col.ix.verſi. quintò.

c ¶ Omnes vſurarij. Adde c. infames. §. porrò.iij.q.vij.Abb. i c.inter. dilectos. in iij.no.de exceſ.prælа.Abb.in c.debitores.de iureiurando. Ant.de bu.in c.Raynutius de teſta. Bal. in c.j.de iureiu. Ioã. de ana.in c.quã perniciosũ.de vſur.

LEX. XIX.

1 INterlocutio. † Iſta lex dicit idem qđ l.verbum.ſ.eo.& pone caſum qđ ductus eſt quidam captus de nocte per familiam poteſtatis ad iudicem,quem cum iudex ſciret eſſe vitioſum,dixit ei incontinenti tu ex vnus ribaldus,& habeo quotidie querelam de factis tuis,ſed volo tibi parcere ꝑ iſta vice.Sed ſi de cætero duceris ad me,caſtigabo te taliter quod eris cæteris in exemplum.Dicit iſta lex quòd iſta verba non infamant.quia dicta ſunt cauſa corrigẽdi,nõ infamãdi.Sic ergo no.ꝙ admonitio iudicis vt quis ad meliorẽ vitã ſe cõformet,nõ infamat. h.d.

1 ☞ Statutum quod minor,uel mulier non poſſit contrahere ſine præſentia duorum conſanguineorum bonæ uitæ & famæ:ſi adhibeantur conſanguinei uſurarij,quod non ualeat contractus.

LEX. XX.

1 IMprobum. † Breuis eſt. & non ſummatur. per hanc.l. patet ſecundùm do-
c cto.quod omnes vſurarij [c] ſunt hodie infames infamia iuris:cum omnis vſura ſit hodie improbata. ſed reprobata nõ erat iure iſto,ſi non excedebat ſummam taxatam à l.eos infra de vſur.& de illa quæ excedebat loquitur lex iſta. Et ſic ſiue teneat altare paratum , & ſic eſt publicus vſurarius , ſiue occultus,eſt infamis ipſo facto:non per ſententiam. ſecundùm glo.quam no.quia iſte caſus non ponitur in edicto prætoris.de quo in l.j.ff.eo.vbi enumerantur caſus in quibus incurritur infamia ipſo facto ſiue ſententia.in princ.illius.l. in fin. Sed per iſtam additur alius caſus.Si tamen eſſet occultus vſurarius:requireretur ſentẽtia declaratoria nõ tñ oriret̃ infamia ex illa,ſed ex crimine pręcedẽte per ſentẽtiã.declaratoriã.non ſic qñ incurritur infamia per ſententiã.quia non oritur ex crimine, ſed ex ſententia.ideo ſi vſurarius fuiſſet receptus in teſtẽ, & poſtea declaratus foret vſurarius,teſtimoniũ pręcedẽs irritaret̃. qa tpe lati teſtimonij erat infamis:nõ ſic ſi oriret̃ ex ſñia.et dicit Bal.ꝙ

a ¶Doli capaces. Qui dicantur doli capaces, Vide per Doc. in c.j. de deli. puero. car. in cle.j. de homi. doc. in c.j.§. quia verò de regu. libro vj. Lap. allegat cxciij.

b ¶ Idonea vel ſufficiens. Adde Bar. in l. prætoriæ. la iij. ff. de præto. ſtipu. Ang. in authē. de executore. in prin. Oldra. in ſuo cōſi. lxviij. intellige tamen ꝙ etiam intelligitur ſine fideiuſſoribus, licet ſint appoſita dicta verba ratione ſubiectæ materię ita Anto. de Bu. in c. fi. de reſti. ſpo. quem refert & ſequit Alc. de Imo. in conſi. xxxv. col. iij. verſic. circa tertiam. in iiij. volu. Franc. Cur.

poſito ꝙ pœnitētia ductus reſtitueret poſt ea vſuras: nihilominus remanet īfamis: qua infamia fuit inflicta oſsibus, & perpetuò durat etiā poſt peractam pœnitentiā. ſicut poſt finitam pœnam. vt s. e. l. ad tempus. & hoc tene mēti, quia vſurarij ſunt in magno periculo propter hoc. Et ſi inſtruerētur hæredes à fratre meo, facerent mihi competere querelam inofficioſi: tanquam turpi perſona hærede inſtituta. vt in l. fratres. j. de inoffi. teſta.

2 † Facit etiam ſi ſtatutum dicat ꝙ minor, vel mulier nō poſsit contrahere ſine præſentia duorum cōſanguineorum bonę vitæ & famæ: ꝙ ſi adhibeantur conſanguinei vſurarij non valeat contractus: quia nō ſunt bonæ vitæ nec famæ. Imò prodigi famæ ipſorum ſecundùm Bal. licet Iac. But. videatur dicere contrarium ꝙ verba ſtatuti debeant intelligi de hominibus diſcretis & cautis. & tales vſurarij ſunt magis cauti quàm alij. ſed Bal. truffatur de iſta interpretatione. imò verba debent intelligi vt ſonāt. Et adde quod notat Bal. j. de iureiurā. l. in bonæ fidei. per hanc l.

LEX XXI.

1 SI fratres. † Minor xxv. annis exercens artem ludicram, non efficitur infamis. hoc dicit. Secus in maiore, vt in l. prima. in princi. ff. eo. non ergo reputabatur hoc crimen in minore. ſicut nec negligentia non petenti tutorem, vel nō facienti vindictam de morte defuncti. vt j. ſi aduer. deli. l. fi. & ex qui. cau. in inte. reſti. eſt neceſ. l. j. & ſic non indiget reſtitutione. ſed alia delicta bene cadunt in
2 minorem ſicut in maiores, ſi ſunt doli capaces.[a] licet interdū minor pœna eis imponatur ratione ætatis. vt in l. auxilium. §. in delictis. ff. de mino. & no. s. eo. l. iij.

LEX XXII.

1 FIdem rumpens. † Condemnatus in actione pro ſocio de fide rupta, eſt infamis. Idem in quibuſdam alijs actionibus orientibus ex contractibus depoſiti & commodati. vt in l. j. ante fin. ff. eo. in iſtis tamen actionibus ex contractu orientibus requiritur ſententia. nec ſufficeret tranſactio ad irrogandā infamiam. vt l. in actionibus. eo. titu. licet ſecus in orientibus ex delictis. vt s. eod. l. non damnatos. & ibi no. in glo. j. in fi. In tex. ibi. [ſuo nomine.] id eſt ex contractu celebrato cum eo. ſecus ſi hæreditario nomine. & ex celebrato cum defuncto. Item ſecus ſi procuratorio nomine. Non ſunt alia.

De procuratoribus. Rubrica.

2 Litis conteſtatio legitimat perſonam procuratoris, ſicut cautio rati.
Procuratoris perſona qualiter etiam legitimetur per interlocutoriam iudicis, & non compellatur cauere de rato. & quid ſi probetur contrarium?
3 Cautio quando intelligatur cum fideiuſſoribus?
4 Procurator comparens coram arbitro, ſi de ipſius mandato dubitatur, quòd non teneatur cauere quòd dominus habebit ratam ſententiam arbitri, nec ipſe dominus teneatur eam ratam habere, ſi vult ſoluere pœnam: & ſi litigaret coram iudice, non teneatur cauere, quòd habebit ratam ſententiam, ſed factum ipſius procuratoris ſic.
5 Quando dicatur eſſe dubium de mandato, ad hoc ut procurator admittatur cum cautione rati. & nume. 6.
6 Procurator actoris ſi non habeat mandatum, cautius eſt quòd admittatur cum cautione rati, ſi nulla aut parua ſit iniuria reo, cum ſibi ſit cautum de ſua indemnitate.
7 Qualiter probabit procurator de mandato?
8 Procurator actoris quando eſt certum quòd habet mandatum admittitur etiam ſine cautione rati: ſed ſi conſtat quòd non habet, non admittitur etiam cum cautione rati: niſi ſit coniuncta perſona, & in quibus caſibus admittatur, & quid operetur cautio rati?

LEX I.

1 CAutio. † Procurator actoris cauet de rato, quando eſt dubium de eius mandato. hoc dicit. Sed procur. rei cauet de iudicato ſoluendo, etiam ſi nō ſit dubium de mandato. vt in l. j. j. de ſatiſdan. Et quę ſit ratio diuerſitatis. dic vt ibi no. & in l. non ſolùm. §. qui alieno. ff. eo. & ibi
2 plenè per glo. de materia huius l. † In tex. ibi. [tunc exigitur.] dic ſcilicet ante li. conte. poſteà verò non cōpelleretur cauere: ſi ſimpliciter fuit admiſſus. quia litis cōteſtatio legitimat perſonā procuratoris, ſicut cautio rati. vt ff. e. l. Pomponius. §. ratihabitionis. & l. inter quos. §. alieno. ff. de dam. infe. Eſt etiā tertius modus legitimandi perſonā procuratoris, ſcilicet per interlocutoriā iudi. ſi pronūciat ipſum habere legitimā perſonā ad agendū. & tunc etiā non compellitur de rato cauere. de hoc dic vt no. j. eo. l. licet hæc tamē vera. niſi probetur contrariū, ꝙ mandatū non habeat. vel dic ꝙ hic nō prodeſt allegāti quouſq; lis durat, poſtquā legitimata eſt perſona. ſed ea finita, tūc nō obſtāte legitimatione prędicta poteſt opponi & probari ꝙ mandatū non habebat. quod dic vt no. in d. l. licet. in gl. magna in prin. ibi. [quare dicitur actiuè & paſsiuè.] vide qđ no. per hanc glo. in l. ij. circa fi. ff. de duo.
3 reis. per Bar. in duplici ſignificato nominum verbalium. † In gl. ibi j. [de ver. ſigni. l. ſancimus.] dic ꝙ quādo verbū cautio profertur à l. prætoria, intelligitur cū fideiuſſoribus. vt in l. j. de præto. ſtipu. & ſic ſumitur cautio pro ſatiſ. Si verò à lege ciuili, intelligitur de ſimplici cautione ſine fideiuſſoribus. vt d. l. ſancimus. niſi
b addatur verbū idonea, vel ſufficiens.[b] vt l. ſi mandato. Titij. §. fi. ff. man. & in l. ſi debitori. ff. de iudi. Lex autē iſta eſt ciuilis, tamē iſta cautio originaliter fuit inuēta ab edicto prætoris. & ad illud habuit hic reſpectū imperator. ideo illud verbū ſumit pro ſatiſdatione ſicut in originali edicto prætoris. vel ſumitur in ſignificato gn̄ali, nō ſpeciali. ſecundū glo. Nā ſub iſto generali vocabulo plures ſpecies cōprehenduntur, ſcilicet cautio ſatiſdatoria cū fideiuſſoribus. & cautio ſimplex ſine fideiuſſoribus. Si ergo ſumatur in ſignificato ſpeciali ponitur pro ſatiſdatione. ſi autē ge
4 nerali, non obſtat contrarium de l. ſancimus. † In gloſ. ibi. [l. non diſtinguemus.] §. pe. Tu dic melius ꝙ procurator cōparens coram arbitro, ſi de ipſius mandato dubitatur, nō tenetur cauere ꝙ dominus habebit ratā ſententiā arbitri. Nam nec ipſe dominus tenetur eam ratam habere, ſi vult pœnam ſoluere. & quia etiā ſi litigaret coram iudice, nō tenetur cauere iſto modo ꝙ dominus habebit ratam ſententiā. ſed ꝙ habebit factum ſuum ipſius procuratoris, ſcilicet ꝙ litiget coram arbitro, vel iudice, vel ꝙ habebit ratum compromiſſum. & ita declaratur per glo. in illo §. pen.
5 Tene mēti. † In glo. ibi licet reus negaret, & procurator cōfiteretur ſe nō habere mandatū ab his, non diceretur eſſe dubiū vel incertum de mandato: quantùm ad hoc vt admittatur cū cautione rati. imò certū eſt de non mandato. & ſic non admitteretur, etiā ſi vellet de rato cauere: niſi eſſet coniuncta perſona quæ admittitur. etiam ſi conſtet eam nō habere mandatū. vt j. eo. l. exigendi. & ff. eo. l. ſed & hæ. in prin. dummodo non conſtet de contraria voluntate dn̄i. vt in l. Pompo. §. fi. eo. titu. Bar. & Doc. quaſi oēs videntur reprehēdere hanc glo. in contrariū vult ꝙ etiam ſi procurator nullam fidem facit de mandato plenā, vel ſemiplenam, ſed ſolùm aſſerit ſe habere, & reus negat, ꝙ propter hoc dicitur effici res dubia. & ſic admittatur cū cautione rati. Nam ex hoc ſequeretur ꝙ negatio noceret ipſi reo neganti. quia ſi nō negaret, non admitteretur procurator cum cautione rati, quando nullo modo probet. quia paria ſunt non eſſe, & non apparere. vt in l. duo ſunt Titij. de teſta. tute. & in l. in lege ff. de contrahen. emp. Et ſic diceretur eſſe certum de non mandato, ſicut ſi confiteretur non habere: ſed negatio facit rem dubiam ad commodum negantis. non autem ad incommodum. & ita loquitur. l. quam glo. allegat. Præterea quando actor nihil probat, & reus negat, non dicitur res eſſe dubia: imò clara pro reo, vt ſimpliciter abſoluatur. vt in l. qui accuſare. s. de eden. & tunc dicitur dubia quando actor ſemiplenè probat: quo caſu reus non abſoluitur ſimpliciter. ſed defertur iuramētum vel ſibi, vel actori, propter dubium.
6 vt l. admonendi. ff. de iureiuran. † Ideo concludunt Doc. ꝙ tunc dicitur eſſe dubium de mandato reo negante, & procuratore aſſerente, quantùm ad hoc vt admittatur cum cautione rati: quando procuratori aliquam fidem facit de mandato, ſed non plenā: vt quia habet vnum teſtem, vel literas domini non authenticas, vel quia ſunt penes eum inſtrumenta cauſæ, ex quibus reſultat aliqualis præſumptio. ar. eius quod no. in l. fi. j. de pac. conuen. & tunc admittitur cū cautione rati. aliâs nullo modo. & dicunt hoc probari in ſimili. in l. iij. §. cauſæ. ff. de carb. edic. Iac. But. tenebat glo. ſimpliciter. & do. Rapha. ipſum ſequitur. quia ſi procurator affirmat, & reus negat, nec eſt certum ꝙ habeat, nec etiam ꝙ nō haberet. vtrunq; em̄ eſt poſsibile ergo dubiū eſt vel incertū. & ſi ita eſt, locus eſt huic l. Præterea ſi re vera habet mādatum ſit iniuria